

Практичне заняття №4

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Мета роботи – отримання практичних навиків з оцінювання ефективності та виявлення резервів використання трудових ресурсів підприємства.

Завдання 1

Основними показниками використання трудових ресурсів підприємства є показники чисельності персоналу різних категорій і професій, кваліфікаційний і освітній рівень, витрати робочого часу в людино-днях (людино-годинниках), кількість виготовленої продукції або виконаних робіт, а також дані про рух особового складу підприємства.

На підставі даних наведених у табл. 4.1 необхідно провести аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами, визначити як впливає зміна чисельності працівників на обсяг виробництва продукції

Таблиця 4.1 - Аналіз структури й оцінка забезпеченості підприємства трудовими ресурсами

Категорії персоналу	Фактично за 2017	За 2018		Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
		план	факт	від плану	від 2017	від плану	від 2017
Усього персоналу, чіл., у т.ч.							
1. Працівники основної діяльності, з них:							
- робітники	1075	1070	1060				
- службовці							
у т.ч.							
керівники	17	15	12				
фахівці	365	360	365				
2. Непромисловий персонал	23	25	21				

3. Обсяг товарної продукції, тис. грн	8500	8600	8580				
4. Вироблення на одного працівника							

На підставі отриманих результатів сформулювати висновки.

Методичні рекомендації до виконання

Для оцінки відповідності кваліфікації працівників складності виконуваних робіт порівнюють середні тарифні розряди робіт і працівників, розраховані по формулі середньої арифметичної:

$$\bar{O}_{\text{факт}} = \frac{\sum O_{\text{тар}} \cdot \chi_i}{\sum \chi_i}, \quad (4.1)$$

де $T_{\text{раз } i}$ – коефіцієнт по тарифу;

χ_i – чисельність працівників i -розряду;

$T_{\text{раз}}$ – середній тарифний коефіцієнт.

Використовуючи дані табл.4.1 необхідно зробити розрахунок середнього планового й фактичного тарифного коефіцієнта. На підставі отриманих результатів зробити висновок, який зв'язок існує між рівнем тарифного коефіцієнта й ефективністю виконуваних робіт. Отримані результати оформити у вигляді табл. 4.2.

Таблиця 4.2 - Аналіз кваліфікаційного складу працівників

Робітники основної діяльності, усього	Коефіцієнт по тарифу	Кількість працівників, чіл		Абсолютне відхилення
		план	факт	
з них:				
1 розряд	1*	54	52	
2 розряд	1,4*	170	168	
3 розряд	1,52*	257	255	
4 розряд	2,6*	343	340	
5 розряд	2,73*	246	245	

Усього				
Тарифний коефіцієнт				

Для вивчення руху робочої сили на підприємстві розраховують коефіцієнт обороту по прийому й звільненню, а також коефіцієнти плинності й загального обороту робочої сили:

1) коефіцієнт обороту по прийому працівників:

$$\hat{E}_{i\delta} = \frac{\times_{i\delta}}{\times_{\pi\delta}}, \quad (4.2)$$

де $\mathcal{C}_{\text{пр}}$ – чисельність прийнятих на роботу працівників, люд.;
 $\mathcal{C}_{\text{ср}}$ – середнесписочная чисельність працівників, люд.

2) коефіцієнт обороту по звільненню:

$$K_{\text{ув}} = \frac{\mathcal{C}_{\text{ув}}}{\mathcal{C}_{\text{ср}}}, \quad (4.3)$$

де $\mathcal{C}_{\text{ув}}$ – чисельність звільнених з роботи працівників, люд.

3) коефіцієнт плинності кадрів:

$$K_{\text{тек}} = \frac{\mathcal{C}_{\text{ув}}^{\text{собст}} + \mathcal{C}_{\text{ув}}^{\text{нар}}}{\mathcal{C}_{\text{ср}}}, \quad (4.4)$$

де $\mathcal{C}_{\text{ув}}^{\text{собст}}$ – чисельність звільнених за власним бажанням, люд.;
 $\mathcal{C}_{\text{ув}}^{\text{нар}}$ – чисельність звільнених за порушення трудової дисципліни, люд.

1) коефіцієнт загального обороту:

$$K_{\text{об}} = \frac{\mathcal{C}_{\text{пр}} + \mathcal{C}_{\text{ув}}}{\mathcal{C}_{\text{ср}}}. \quad (4.5)$$

Використовуючи вихідні дані, наведені в табл. 4.3 необхідно провести аналіз руху робочої сили на підприємстві.

Таблиця 4.3 - Рух робочої сили на підприємстві

Показник	2017	2018
1	2	3
1. Середньооблікова чисельність працівників, люд.	1480	1458
2. Прийнято на роботу нових працівників, люд.	64	65
3. Вибуло працівників	59	68
у т.ч. через:		
а) вибуття в армію, вихід на пенсію, початок навчання, люд.	18	19
б) за власним бажанням, люд.	37	43
в) за порушення трудової дисципліни, чіл.	4	6
4. Коефіцієнт обороту по прийому		
5. Коефіцієнт обороту по звільненню		
6. Коефіцієнт плинності кадрів		
7. Коефіцієнт загального обороту		

На підставі отриманих результатів зробити висновки.

Повноту використання трудових ресурсів можна оцінювати по кількості відпрацьованих за звітний період днів і годин, а також по інтенсивності використання робочого часу. Під час аналізу необхідно визначити відхилення фактичних показників від планових або від аналогічних показників минулих періодів і встановити конкретні причини можливих відхилень.

Використовуючи дані наведені в таблиці 4.4 необхідно провести аналіз використання робочого часу на підприємстві, а також визначити вплив факторів на зменшення фонду робочого часу у звітному періоді.

Таблиця 4.4 - Використання фонду робочого часу на підприємстві

Показник	2017р.	2018р.		Відхилення	
		план	факт	від плану	від 2017р.
1	2	3	4	5	6
1. Середньооблікова чисельність працівників, люд.	1480	1470	1458		
2. Відпрацьовано					

одним працівником:					
днів	219*	220*	215*		
годин					
3. Середня тривалість робочого дня, годин	7,9*	8*	7,8*		
4. Фонд робочого часу, годин					

Завдання 2

Аналіз використання фонду оплати праці

Визначити, враховуючи плановий фонд оплати праці 719,1 тис. грн. і звітний – 728 тис. грн.:

- результат використання фонду оплати праці (ФОТ): абсолютну й відносну економію (перевитрату) по фонду оплати праці;

- оцінити вплив зміни чисельності працюючих і їх середньої заробітної плати на абсолютну економію (перевитрату) по фонду оплати праці.

Методичні рекомендації до виконання

1. Абсолютна економія (перевитрата) по фонду оплати праці - це різниця між фондом оплати праці по звіту і плану.

Відносна економія - це різниця між фондом оплати праці по звіту й розрахунковому фонду оплати праці. Розрахунковий фонд оплати праці являє собою скорегований на відсоток перевиконання (недовиконання) плану по обсягу виробництва плановий фонд оплати праці:

$$\pm \Delta \hat{O}_{\text{іот}} = \hat{O}_{\text{іот}} - \hat{O}_{\text{ДАЇ}}, \quad (4.6)$$

$$\text{ФОТ}_{\text{РАС}} = \text{ФОТ}_{\text{ПЛ}} + \text{ФОТ}_{\text{ПЛ}} (\pm \Delta O_{\%} N / 100), \quad (4.7)$$

де N - норматив видатку фонду оплати праці на один відсоток збільшення (зменшення) обсягу виробництва, прийняти N = 0,8;

$$\pm \Delta O_{\%} = (O_{\text{от}} - O_{\text{ПЛ}}) \cdot 100 / O_{\text{ПЛ}}. \quad (4.8)$$

2. Вплив середньої заробітної плати ($СЗ = \text{ФОТ} / Ч$) і чисельності працюючих (Ч) на абсолютну економію (перевитрату) фонду оплати праці визначається по таких формулах:

- вплив чисельності:

$$\mp \Delta \Phi O T_{\text{ч}} = (\text{ч}_{\text{от}} - \text{ч}_{\text{пл}}) \cdot \text{СЗ}_{\text{пл}}; \quad (4.9)$$

- вплив середньої заробітної плати:

$$\mp \Delta \Phi O T_{\text{сз}} = (\text{СЗ}_{\text{от}} - \text{СЗ}_{\text{пл}}) \cdot \text{ч}_{\text{от}}; \quad (4.10)$$

- баланс дорівнює:

$$\pm \Delta \Phi O T = \sum \pm \Delta \Phi O T_{\text{ч}} \pm \Delta \Phi O T_{\text{сз}} = \Phi O T_{\text{от}} - \Phi O T_{\text{пл}}. \quad (4.11)$$